

11.03.2022

100/00.04.04/2022

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta
LIV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönnä 8.3.2022 Dnro HE 27/2022

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle ilmastolaiksi HE 27/2022 / Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Yleisiä huomioita esityksestä

Lausunnossaan ilmastolaista syksyllä 2021 Pohjois-Karjalan maakuntaliitto korosti, että maakunnan liittojen rooli maakuntien aluekehityksestä, maakuntakaavoituksesta ja EU-rahoituksen koordinaatiosta vastaavana viranomaisena sekä kuntien ja maakunnan välisen yhteistyön edistäjänä on laaja-alainen ja esitti, että laissa viitataan aluekehittämislainsäädännössä ja maankäyttö- ja rakennuslainsäädännössä maakunnan liitoille määriteltyihin tehtäviin. Näkökulma vielä jää joko puuttumaan tai ainakin varsin kevyeksi. Ilmastolaissa on hyvä ottaa huomioon alueet ja kunnat, koska niillä on merkittävä rooli päästövähennysten saavuttamisessa esimerkiksi julkisten hankintojen ja palvelujen toteuttamisen suunnittelun kautta. Myös ilmastomuutokseen sopeutumiseen voidaan vaikuttaa kuntien ja aluetason päätöksillä. Samalla tulee kunnioittaa kuntien oman alueen ja sen erityispiirteiden tuntemusta. Tämän roolin tunnistaminen ja tuominen esille ilmastolaissa on tärkeää.

Hiilineutraaliustavoite ja päästövähennystavoitteet

Syksyllä annetussa lausunnossa tuotiin esille myös päästövähennyksen vertailuvuoden merkitys. Laissa olevien päästövähennysehdotusten, vuodelle 2030 vähintään 60 prosentin, vuodelle 2040 vähintään 80 prosentin ja vuoden 2050 vähintään 90 prosenttiin, pyrkien 95 prosenttiin, vertailuvuosi on 1990. Pohjois-Karjala on Hinku maakunta. Hinku-verkoston tavoitteiden mukaisesti maakunnan Ilmasto- ja energiaohjelmassa 2030 yhtenä tärkeänä tavoitteena on 80 % päästövähennykset vuoteen 2030 mennessä. Vertailuvuotena on vuosi 2007, ei 1990. Päästövähennysten seuranta tapahtuu Suomen ympäristökeskuksen maakunnittaiseen päästölaskentaan perustuen. Se ei ulotu vuoteen 1990 asti. Tämä ero vertailuvuodessa vaikeuttaa Hinku maakuntien ja kuntien päästövähennysten onnistumisen arviointia verrattuna kansalliseen tasoon. Tätä eroa ei edelleenkään ole ehdotuksessa huomioitu.

Maankäyttösektorin mukaan ottaminen ilmastolakiin

Maankäyttösektorin mukaan ottaminen ilmastolakiin on tarpeellinen toimenpide. On hyvä, että esityksessä on tunnistettu, että nielujuen vahvistaminen tulee vaatimaan erityisiä toimia, joiden valinta tulee määritteleämään sen, millaisia vaikutuksia nielujuen vahvistamisella on muun muassa metsänomistajiin, maanviljelijöihin, muihin maanomistajiin sekä ekosysteemeihin.

11.03.2022

100/00.04.04/2022

Tässä kohdassa maakuntien liitoilla on merkittävä rooli esimerkiksi alueellisten ilmasto-ohjelmien ja toimenpiteiden valmistelijoina ja jalkauttajina sekä alueensa asiantuntijoina.

Syksyn lausunnossa Pohjois-Karjalan maakuntaliitto nosti esille, että taloudellisia vaikutuksia pohdittaessa on otettava huomioon metsien hiilensidonnan roolin rinnalla myös metsien taloudellinen merkitys ja sen yhteys hyvään metsien kasvuun ja siten hyvään hiilensidontaan. Tämä näkökulma jää vielä vähälle esityksessä.

Metsien rooli hiilinieluinä ja hiilivarastoinä on merkittävä Pohjois-Karjalassa. Suomalainen metsänhoito perustuu ekologiseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen kestävyyteen ja metsien kestävään käyttöön. Metsien hyvästä kasvukunnosta on pidettävä jatkossakin huolta eikä niitä tule varata pelkästään hiilivarastoiksi. Taloudellinen merkitys ja sen mukainen metsänhoito on syy metsien nykyiseen hyvään kasvuun ja siten niiden kykyyn sitoa hiiltä. Tässä yhteydessä onkin syytä kehittää entistä ilmastoviisaampaa metsänhoitoa ja -käyttöä, jolla turvataan sekä hiilinegatiivisuus että taloudellinen toimeentulo. Vastuuta hiilinielujen säilyttämisestä ei voi kuitenkaan sysätä pelkästään metsäisten maakuntien vastuulle, vaan jokaisen maakunnan on kyettävä varmistamaan alueensa hiilinielujen säilyminen ja lisääminen suhteessa oman alueensa päästöihin.

Tässä yhteydessä olisi hyvä huomioida myös ennen kaikkea vanhojen metsien muodostama hiilivarasto, jonka vapauttamista esimerkiksi voimakkailla hakkuilla tai maankäytön muutoksilla tulisi välttää. Vanhojen metsien säilyminen tukee myös luonnon monimuotoisuutta. Suunnitelmassa tulisi tunnistaa metsien käytön nykyinen ohjaus ja sen kehittämismahdollisuudet. Niin ikään vanhojen metsien määritelmä tulisi vakioda yhteisesti ja yhtäläiseksi.

Tieliikenteen päästövähennykset ja keinot vähennysten toteuttamiseen

Tieliikenteen päästöjen vähentäminen on hyvä esimerkki haasteesta, mikä on yhteinen kaikille alueille ja jonka ratkaisemisessa tarvitaan sekä kansallisia että alueen omia ohjelmia ja ratkaisuja. Tieliikenne on myös Pohjois-Karjalassa suurin päästölähde (SYKE 2019) ja siihen vaikuttaminen edellyttää monilähteisiä liikenteen energiaratkaisuja, liikkumisen tarpeen sekä monipaikkaisuuden edistämistä. Esityksessä tuodaan voimakkaasti esille liikenteen sähköistäminen, mikä ei ole yksinään toimiva ratkaisu Pohjois-Karjalassa.

Esityksessä mainittua sähköautojen hankintatukea tulisi kohdentaa sinne, missä henkilöautoille ei ole vaihtoehtoja. Tällä hetkellä tuki kohdennetaan erityisesti työsuhdeautoihin, eli pääosin suuriin kaupunkeihin ja parempituloiselle väestön osalle. Pohjois-Karjalan maakunnan autokanta on vanhaa eikä asukkaiden tulotaso mahdollista kalliiden, uusien sähköautojen hankintaa kuin pienen väestömäärän osalta. Sähköautoilun edellyttäminen kautta maan vie maakunnat tässä mielessä eriarvoiseen asemaan ainakin ilman hankintatukia, vaikka ne eivät olisikaan kustannustehokkain tapa vähentää liikenteen päästöjä. Liikenteen päästöjä tuleekin vähentää sähköistämisen lisäksi edistämällä biopolttoaineiden ja biokaasun liikennekäyttöä sekä luomalla edellytyksen liikkumisen tarpeen vähentämiselle.

Liikenteen päästöjen vähentämisen yhteydessä biopolttoaineet kytketään lähes pelkästään metsätalouteen ja hakkuisiin. Tästä saa sen kuvan, että hakkuista tehtäisiin nimenomaan tätä

11.03.2022

100/00.04.04/2022

tarkoitusta varten. Tässä on syytä huomauttaa kahdesta asiasta: 1. Metsää ei hakata pelkästään biopolttoaineiden tuotantoa varten vaan, mikäli puuta käytettäisiin raaka-aineena se tulisi puunkäytön sivuvirroista tai nuorten metsien hoidosta saatavasta raaka-aineesta. 2. Lisäksi esimerkiksi biokaasun raaka-aineeksi sopii puun sivuvirtoja paremmin maatalous- ja yhdyskuntajätteet. Niiden hyödyntäminen biokaasun tuotantoon on kiertotaloutta parhaimmillaan ja se mitä jää jäljelle on toimiva lannoite, jolla voidaan korvata kemiallisia lannoitteita. Täten biokaasun kehittäminen ja sen mukaan ottaminen päästövähennystoimiin ja käyttäminen esimerkiksi raskaan liikenteen polttoaineena, ei lisäisi painetta hakata metsiä, vaikka lisättäisiin bioenergian käyttöä.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Markus Hirvonen
maakuntajohtaja

Lisätietoja:

Metsä- ja ilmastoasiantuntija Sari Koivula
sari.koivula@pohjois-karjala.fi
puh. 040 518 6326

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu. Voitte tarkastaa allekirjoituksen oikeellisuuden kirjaamosta.